Ada Gorthon

ID: 2893 · Bekræftet position
www.vragguiden.dk/vrag/2893

Position & Dybde

WGS84 · Beregnet WGS84-visning
56:36,371N 16:45,733E

ED50
56:36,40N 16:45,80E

Dybde (top)	Dybde (bund)
Ukendt	**30 m**
Stævnretning	Afstand til kyst
Ukendt	**3,6 km**

Beskrivelse

Kilde:$.Sonny Petersen, M/S Narssak l. Positionen skulle være en pos med WGS 84, men det er lidt mærkeligt at den kun er opgivet med 1 decimal som 56:36,4 16:45,8 S/S "Ada Gorthon" af Helsingborg i Sverige, bygget 1917, 2405 brt. Forlist den 22/6 1942 efter torpedering ved <lands østkyst. 14 mand omkom, da skibet sank i løbet af få sekunder. Skibet var lastet med 3700 tons malm og var på rejse fra Luleå til en Tysk Nordsøhavn. Skibet blev ramt af en torpedo bagbordssiden. Den 22. juni 1942, på rejsen Lluleå- Tyskland med malmlast, befandt Ada Gorthon sig kl. 12:10 udfor Blåsinge på <land. Udkiggen, jungmand Karl <ke Anderson observerede et ubådsperiskop i en afstand af 400-500m på bb, siden. Umiddelbart efter så han en torpedostribe mellem periskopet og hans eget skib, hvorefter han advarede styrmand Nilsson, som havde vagten på dette tidspunkt på broen. Straks derefter løb kan han agterud for at advare besætningen om faren. Da han passerede skakten til maskinen, råbte han "Torpedo! ". 2. maskinist H. Persson og kokken V. Hagberg hørte advarslen, hvilket red- dede dem begge. Derimod nåede Andersson ikke agterud til messen, før en eksplosion delte fartøjet i to dele, som gik til bunds på under et minut. Efter forliget savnedes 14 mand, mens 8 mand reddede sig op på en flåde, hvorefter de senere blev bjærget, Med sænkningen af Ada Gorthon indledes en række torpederinger af svenske skibe på østkysten, hvilket førte til, at der indenfor den svenske tremile- grænse fra d. 24/6/1942 var eskorte af disse fartøjer af svenske orlogsskibe. (c)Rettet den 22/08-1998. ANDERS CLAUSEN ### Svensk kildeopdatering fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L1955:2459 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 01-01-1955 **Kildens position (WGS84):** 56:36,670N 16:46,562E **Område:** Mörbylånga, Kalmar [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/d15948fd-ee33-4e8b-b458-028421c87c2d) ### Dansk sammendrag af opdateringen Lastdampskibet blev bestilt som Signe af AB Kattegatt i Helsingborg, men kunne på grund af krigen ikke overtages. I 1918 blev det solgt til Rederi AB Helsingborg i Göteborg og omdøbt til Vettern, kom i fart i foråret 1919 og blev samme efterår solgt for 3.250.000 til konsul Rob. Göhle i Norrköping som H. Unér. Efter et par års oplægning blev

skibet i 1922 overtaget af Rederi AB Gefion i Helsingborg og fik navnet Ada Gorthon. En tysk fyrbøder druknede efter at være sprunget over bord på Holtenau red i 1923, bådsmanden omkom ved et fald over bord i Leningrad i 1932, og året før krigsudbruddet grundstødte damperen i Drogden. Under den tyske besættelse af Norge lå Ada Gorthon den 8. april 1940 ud for Bergen med last til Blyth. Skibet blev tilbageholdt, sendt til Stavanger og den 13. maj tvunget ind i en tysk konvoj med tysk prisebesætning om bord. Via Cuxhaven kom det til Hamburg, hvor lasten til England blev beslaglagt. Efter frigivelsen den 22. maj lastede skibet koks i Emden til Halmstad og forblev derefter inden for Skagerrakspærringen. Maskinen ydede 1.200 ihk. Den 19. juni 1942 afgik Ada Gorthon alene fra Luleå mod Tyskland med malmlast. To dage senere blev skibet angrebet på svensk farvand ud for Möckleby på Öland af to fremmede ubåde. Kl. 12.10 så en jungmand et periskop, og styrmanden opdagede torpedosporet og forsøgte forgæves at dreje af. Torpedoen, affyret af den sovjetiske ubåd SC 317 under kaptajn Moschow, ramte ved den forreste lastluge. Det tungt lastede skib brækkede midt over og sank på 15 sekunder. Fjorten af de 22 ombordværende fulgte skibet ned, mens otte holdt sig fast i vraggods og flåder. Fiskere fra Öland, som havde set forliset fra land, reddede dem efter en halv time. En overlevende havde klatret helt op i masten og holdt netop ansigtet over vandoverfladen. Sovjetunionen nægtede ansvar, selv om der blev fundet torpedodele med russisk tekst; sænkningen førte til svensk marineeskorte for handelsskibe i Østersøen og en skarp svensk protest. Efter krigen blev vraget skrotbjærget, og danske erhvervsdykkere sprængte i 1950'erne og 1960'erne dele bort og bjærgede blandt andet propel, dampkedel og kobber. På vragstedet, omkring fire sømil øst for Bläsinge, blev en beholder med 250 kg trotyl efterladt. Rederiet rejste en mindesten på stranden ved ulykkesstedet. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Fartygslämning: Lastångfartyg Historik: Fartyget beställdes av AB Kattegatt (Herman Swenson), Helsingborg och döptes till Signe. Fartyget kunde dock inte övertagas p.g.a. kriget. 1918 såldes hon till Rederi AB Helsingborg, Göteborg, och döptes om till Vettern. Hon sattes i trafik våren 1919. På hösten samma år såldes hon för 3250000 till konsul Rob. Göhle, Norrköping. Hennes nya namn blev H. Unér. Under krisen efter första världskriget, som drabbade sjönäringen hårt, låg H. Unér upplagt under ett par års tid. 1922 förvärvades hon av Rederi AB Gefion, Helsingborg, och döptes om till Ada Gorthon. Ada Gorthon hade inga större haverier under sina år i bolagets tjänst. 1923 hoppade en tysk eldare i sinnesförvirring överbord på Holtenau redd och drunknade. Ångarens båtsman föll 1932 överbord i Leningrad och omkom. Året före krigsutbrottet hade ångaren en grundstötning i Drogden. På våren 1940 kom Ada Gorhon att blandas in i krigshändelserna i samband med den tyska ockupationen av Norge. Den 8 april låg hon utanför Bergens hamn med last för Blyth i England när det kom order om mörkläggning då en främande krigsmakt - man visste ännu inte vilken - närmade sig Bergen. Fartygen i hamnen fick order att ligga kvar. Ada Gorthon låg kvar i hamnen ända till den 11 maj, då svenska konsulatet meddelade att fartyget frigivits och snarast borde avgå till Sverige under tysk eskort. När Ada Gorthon var klar för avgång meddelade de tyska myndigheterna att fartyget istället skulle avgå till Stavanger för vidare order. Den 13 maj beordrades ångaren att medfölja en tysk konvoj till Elbe. Befäl och manskap opponerade sig mot denna order, men tyskt prismanskap sattes ombord. Ada Gorthon lämnade Stavanger och anlände följande onsdag till Cuxhaven, där order erhölls att fortsätta till Hamburg. Först den 22 maj meddelades att ångaren skulle frigivas. Den för England avsedda lasten hamnade hos tyskarna. Efter frigivningen gick ångaren till Emden och lastade koks för Halmstad, dit Ada Gorthon anlände vid midsommartid. På så sätt kom Ada Gorthon att stanna innanför Skagerackspärren och göra sina fortsatta resor där fram till torpederingen. Maskinen var på 1200 Ihk. Besättningslista: Nils Bertil Siegård, f. 1886, befälhavare, omkom Percy Sigurd Larsson, f. 1885, förste styrman, Lerberget, omkom Börje Gunther Nilsson, f. 1916, tredje styrman, omkom Hugo Richard Rube, f. 1912, övermaskinist, Höganäs, omkom Karl Leonard Johansson, f. 1893, förste maskinist, Stockholm, omkom Hjalmar Persson, andre maskinist, från Helsingborg, överlevde Karl Hilding Hell, f. 1895, steward, Nyhamnsläge, omkom Wilhelm Lindeblad, f. 1898, båtsman, Tygelsjö, omkom Karl Einar Pettersson, f. 1904, lättmatros, Enskede, omkom Bengt Arvid Uno Johansson, f. 1925, jungman, Västergarn, omkom Sven Rudolf Norén, f. 1908, donkeyman, Skutskär, omkom Erik Grundström, f. 1903, eldare, Karlstad Bertil Nordström, f. 1914, lämpare, Oxelösund, omkom Isak Kuoppala, f. 1906, lämpare, Ludvika, omkom Robert Axell, f. 1920, mässupppassare, Ljungby, omkom Kurt. W. Hagberg, kock, från Malmö, överlevde Oskar Svensson, matros, från Resö, överlevde Karl Åke Andersson, jungman, från Gävle, överlevde Gunnar Rosander, eldare, från Stockholm, överlevde Gustav Eriksson, jungman, från Norrköping, överlevde Waldemar Persson, matros, från Resö, överlevde John Bergman, eldare, från Karskrona, överlevde Två besättningsmän hade mönstrat av fartyget i Luleå. I Trelleborg skulle andre styrman, som haft några

dagars ledighet, möta fartyget. Händelseförlopp: Den 19 juni 1942 avgick Ada Gorthon ensam från Luleå mot Tyskland med sin malmlast. Två dagar senare, på svenskt vatten utanför Möckleby på Öland, angreps hon av två främmande ubåtar. Hon torpederades av en ubåt som senare skulle visa sig vara den ryska ubåten SC 317 under befäl av kapten Moschow. En jungman observerade kl 12.10 ett periskop och styrman såg torpedstrimman i vattnet och ropade en varning. Därefter försökte han gira undan, men när detta inte gick släppte han rodret och sökte skydd. Ada Gorthon bröts av på mitten när torpeden träffade vid den förligaste lastluckan och det tungt lastade fartyget sjönk inom 15 sekunder. 14 man, som vistats i maskin, hytter och mässar, förljde med fartyget ned när hon sjönk. De övriga 8 lyckades klamra sig fast på vrakgods och flottar tills fiskare från Öland, vilka från land sett förlisningen, en halvtimma senare kom ut i en båt och kunde rädda dem. De fördes in till Öland, och en handlare i Kalmar öppnade sin affär så att de genomblöta sjömännen kunde få kläder. Lite kuriosa är att en person klarade sig genom att klättra upp högst i masten varpå han precis hade ansiktet över vattenyttan. Ryssarna förnekade all inblandning trots att man hittade torped delar med rysk text på. Ryssarna ansåg att sänkningen var en tysk provokation vilket torde vara uteslutet eftersom de behövde järnmalmen och hade redan betalat för den. Status: Förskeppets babordssida är uppriven. Brygga och midskeppsparti är demolerat (status 1942). Delvis skrotbärgad. På vrakplatsen finns en behållare med 250 kg trotyl, ett sprängämne som de danska bärgarna lämnat efter sig. Bärgning: Efter kriget skrotbärgade man på Ada Gorthon. På 1950- och 1960- talet sprängde danska yrkesdykare bort delar av vraket och bärgade allt av värde, däribland propeller, ångpannan, koppar m.m. Fyndlista: Bärgat på 1950- och 1960- talet: propeller, ångpannan, koppar m.m. Övrigt: SC 317 tillhörde den första ubåtsgruppen om 10 ubåtar som i maj brutit sig igenom minspärren i Finska Viken i syfte att stoppa den svenska malmexporten till Tyskland. SC 317:s första offer var det finska fartyget Argos. Torpederingen av Ada Gorthon var den första som skedde i Östersjön av svenskt handelstonnage. Efter torpederingen fick de svenska fartygen marineskort i Östersjön. Eftersom torpederingen skett på svenskt vatten framförde regeringen en skarp protest till Sovjetunionen, men ryssarna nekade till någon skuld. Rederiet lät resa en minnessten över de omkomna på stranden vid olycksplatsen. **Alternative navne:** - ADA GORTHON - H. UNER - SIGNE - VETTERN **Orientering:** ca 4 distans O Bläsinge **Placering:** Synlig over havbunden **Terræn:** sand, lera **Antikvarisk vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Antikvarisk kommentar:** Vraket förliste efter år 1850. **Anbefalet vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Aktualitet:** Fundet er bekræftet ved en fysisk undersøgelse **Undersøgelsesstatus:** Lokationen er ikke undersøgt **Skadestatus:** Ikke registreret som beskadiget **Egenskaber:** - Framdrivning: Maskin - Material: Järn/stål **Skriftlige kilder:** - Litteraturhänvisning: Terje Fredh "Dagbok från havet 1939 - 1946" - U Bok M, Sjöfartsverket. - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv - Lotsstyrelsen, Strandningsrapporter 1942 E VIIIa: 33 - Register över förlista fartyg vid Sveriges kuster åren 1873-1976. - Dykarklubben Kalmarsund, vrakregisterkort - Skeppslista: Sveriges Skeppslista 1939 sid 42 - Nautisk Tidskrift sid 292-293 - Svensk Sjöfarts Tidning, sept 1942, sid 659 - Extern identitet: Ansvarig organisation: Statens maritima museer, Externt register: SjöMIS, Extern identitet: 819:009 **Registreringsaktivitet:** Migrering 2018-10-31 **Publiceret:** 31-10-2018 **Senest ændret:** 29-10-2018 **Registreringsgrundlag:** Annat underlag **Målemetode:** RTK **Positionsfejlmargin:** 1 m **Indlæsningsusikkerhed:** 1 m

Sidst rettet af: twm Dato: 21-08-2026